

Sotsiaalministeerium

info@sm.ee

Meie: 09.12.2024 nr 5-6/446

Taotlus Tervise infosüsteemi andmete teisene kasutamine Eesti tervisestatistika tegemiseks

Eestis kogutakse täna tervisestatistikat tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) § 56 lõike 1 punkti 1 alusel välja antud sotsiaalministri 07.12.2012 määruse nr 51 tervishoiustatistika ja tervishoiualase majandustegevuse aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ning esitamise kord alusel. Eesti tervisestatistika tegija rolli täidab siinjuures Tervise Arengu Instituut (TAI). Täna edastatakse tervise infosüsteemi (TIS) jooksvalt andmeid inimesele osutatud tervishoiuteenuste kohta. Seega on tervisestatistikaks olulised alusandmed suures ulatuses tervise infosüsteemi esitatavate detailandmete näol olemas. See on tinginud olukorra, kus riik küsib täna andmeesitajatelt oma ülesannete täitmiseks samu andmeid erineva detailsusastmega mitu korda - tagamata seejuures riigile andmete ühekordse esitamise printsiipi.

TAI põhieesmärk on lõpetada sotsiaalministri määrusest tulenev dubleeriv tervisestatistiliste andmete kogumine ning tervisestatistika tegemiseks ja avaldamiseks, tervisestatistiliste ülevaadete ja/või raportite koostamiseks ning avaldamiseks, TAI tervisestatistiliste koondandmete ning tervise infosüsteemi statistiliste koondandmete põhjal võrdlus- ning kvaliteedianalüüside tegemiseks ja raportite avaldamiseks, riigi kohustuste täitmiseks iga-aastaselt tervisestatistiliste koondandmete kokku panemiseks ning edastuseks rahvusvahelistele organistatsioonidele (WHO, OECD, Eurostat) kasutada peamise tervisevaldkonna statistilise andmeallikana tervise infosüsteemi kogutud pseudonüümitud üksikandmeid. Põhieesmärkide saavutamiseks seatud alaeesmärgid tervisestatistika koostamiseks vajalike tervise infosüsteemi alusandmete põhjal on:

- tervise infosüsteemi statistilise andmekvaliteedi ja -kontrolli teostamine, andmete puhastusalgoritmide väljatöötamine, arendamine ning rakendamine;
- tervise infosüsteemi andmetest lähtuva Eesti tervisestatistika tegemiseks rakendatavate meetodikate, vajalike andmetöötluse ja andmete grupeerimise loogikate väljatöötamine, arendamine ning rakendamine;
- kvaliteetse tervisestatistika tagamiseks vajalike tervise infosüsteemi andmetele rakendatavate kontrollseoste välja töötamine ja arendamine;
- tervise infosüsteemi andmete statistiline grupeerimine ja selleks vajalike taustatunnuste loomine;
- tervise infosüsteemi andmetele Rahvastikuregistrist täiendavate tunnuste (patsiendi sugu, vanus, sünniaeg, registreeritud elukoht) liitmine;
- tervise infosüsteemi andmetest statistiliste koondväljavõtete tegemiseks vajalike algoritmide väljatöötamine, arendamine ja rakendamine;
- Eesti tervisestatistika koostamiseks tervise infosüsteemi andmete sobivuse, kaetuse ja statistilise kvaliteedi hindamine ja hindamiseks vajalike statistiliste andmetöötluste tegemine;
- kõigile tervisestatistika tarbijatele ühtsetel alustel paindliku, ajakohase, detailse ja muutustega kohaneva tervise infosüsteemi andmetest lähtuva Eesti tervisestatistika tegemine ning kättesaadavuse tagamine läbi tervisestatistiliste koondandmete avaldamise TAI tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaasis;

- õigusliku aluse olemasolu korral riiklikele andmepäringutele vastamiseks täiendavate tervise infosüsteemi andmetest lähtuvate keerukamate ja detailsemaid analüüse või andmete kokku panemist nõudvate statistiliste andmetöötluste tegemine;
- Eesti tervisesüsteemi toimivuse hindamise raamistiku indikaatornäitajate väljatöötamine, arendamine ja avaldamine;
- riigi kohustuste täitmiseks iga-aastaselt tervise infosüsteemi andmetest lähtuva Eesti tervisestatistiliste koondandmete kokku panemine ning edastus rahvusvahelistele organistatsioonidele (WHO, OECD, Eurostat);
- rahvusvahelistes pilootuuringutes osalemise korral pilootuuringuks nõutavate tervise infosüsteemi andmetest lähtuva Eesti tervisestatistiliste koondandmete kokku panemine ning edastus rahvusvahelistele organistatsioonidele (WHO, OECD, Eurostat);
- tervise infosüsteemi andmetest lähtuva Eesti tervisestatistiliste ülevaadete ja/või raportite koostamine ning avaldamine TAI kodulehel;
- TAI tervisestatistiliste koondandmete ning tervise infosüsteemi statistiliste andmete koondamine ja koondandmete võrdlus- ning kvaliteedianalüüside tegemine ja raportite avaldamine TAI kodulehel.

Erinevate tervisestatistiliste tööde tegemisel ja Eesti tervisestatistika koostamisel kedagi välja ei jäeta, eraldi kontrollgrupe ei looda ning eraldi kedagi uuringusse ei värvata ning valikuid ei tehta. Teisisõnu on valim kohaldatav kogu rahvastikule. Tegemist on retrospektiivse pseudonüümitud andmete põhjal tehtava Eesti tervisestatistika ja selle koostamiseks vajalike ehk käesolevas taotluses toodud eesmärkidele vastavate tervisestatistiliste töödega.

Käesolevas taotluses nimetatud eesmärkide täitmiseks taotles TAI 05.08.2024 tervise infosüsteemi pseudonüümitud üksikandmete teiseseks kasutamiseks ja TAI-le .csv formaadis pseudonümiseeritud üksikandmete väljastamiseks nõusolekut Eesti bioetika ja inimuuringu nõukogult (EBIN). TAI poolt EBIN-le esitatud raamtaotlus TIS andmete teiseseks kasutamiseks ja TAI-le pseudonüümitud üksikandmete väljastamiseks on leitav käesoleva taotluse lisast nr 1. EBIN 19.09.2024 väljastatud otsus TAI poolt esitatud raamtaotlusele on leitav käesoleva taotluse lisast nr 2.

EBIN otsuses toodi välja, et isikuandmete või andmekogu vastutav või volitatud töötaja on kohustatud hindama, kas isikuandmete väljastamine uuringu tegemise eesmärgil ja uurija poolt taotletud viisil on tehniliselt võimalik, lubatud ja vastab õigusaktidele. Sellest tulenevalt palus TAI Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuselt (TEHIK), kui TIS volitatud töötlejalt tagasisidet EBIN otsuses viidatud selgitusele EBIN raamtaotluses toodud pseudonümiseeritud üksikandmete .csv formaadis väljastusele. TEHIK poolt TAI-le esitatud nõuded ja hinnang TIS pseudonümiseeritud üksikandmete kasutamiseks ja TAI-le väljastamiseks on toodud käesoleva taotluse lisas nr 3.

EBIN otsuses välja toodud selgitusest tulenevalt taotleb TAI Eesti tervisestatistika koostamiseks ja teiste käesolevas taotluses toodud eesmärkide täitmiseks Sotsiaalministeeriumilt, kui TIS vastutavalt töötlejalt, nõusolekut aastate 2023–2027 TIS üksikandmete pseudonümiseeritud kujul kasutamiseks ja TEHIK poolt TAI-le .csv formaadis väljastamiseks. Erinevate TEHIK poolt TAI-le edastatavate väljavõtete andmekoosseisude puhul tuleb TAI-l käesolevas taotluses nimetatud eesmärkide täitmiseks luua erinevaid teemapõhiseid andmekomplekte (nt haiglaravi statistikaks ühendada omavahel haigusjuhtumi põhiaandmed diagnooside ja voodiprofiilidega või vastuvõttude statistikaks ühendada haigusjuhtumi põhiaandmed visiitidega või kirurgia statistikaks ühendada haigusjuhtumi põhiaandmed operatsioonide ja anesteesiaga jne). See tähendab, et TEHIK poolt TAI-le edastatavad väljavõtete andmekoosseisud peavad olema omavahel ja erinevate aastate lõikes ühendatavad ehk väljavõtete koostamisel tuleb rakendada läbivalt sama pseudonümiseerijat.

TEHIK poolt TAI-le edastatav maksimaalne andmekoosseis aastatel 2025–2028 on esitatud käesoleva taotluse lisas nr 4. Regulaarne andmeedastus toimub järgmistel kuupäevadel:

15. veebruar – eelneva aasta koondväljavõtte kõikide käesoleva taotluse lisas nr 4 nimetatud väljavõtete andmekoosseisude puhul;
15. mai – vastava aasta I kvartali andmeväljavõtte;

- c) 15. august – vastava aasta II kvartali andmeväljavõtte;
- d) 15. november – vastava aasta III kvartali andmeväljavõtte.

Kvartaalse andmeedastuse alla kuuluvad järgmised käesoleva taotluse lisa nr 4 toodud väljavõtete andmekoosseisud:

- a) ambulatoorse haigusjuhtumi põhiandmed;
- b) statsionaarse haigusjuhtumi põhiandmed;
- c) päevaravi haigusjuhtumi põhiandmed;
- d) epikriiside diagnooside andmed;
- e) epikriiside voodiprofiilide andmed;
- f) epikriiside operatsioonide andmed;
- g) epikriiside visiitide andmed;
- h) teiste andmekoosseisude kvartaalse edastamise vajadus lepitakse TEHIK-ga eelnevalt kokku.

TEHIK poolt TAI-le edastatavate väljavõtete andmekoosseisud ja sagedus võivad ajas muutuda, vastavalt sellele, kui kaugemale TEHIK mingiks ajahetkes TIS andmete teiseseks kasutuselevõtuks võimaluste loomise süsteemiarendustega valmis saab. Täiendavate tunnustega haiglaravi väljavõtte andmekoosseis, mida TEHIK on võimeline TAI-le alates 2025. aasta veebruarikuust või sellest hiljem edastama on toodud käesoleva taotluse lisa nr 4 - andmekoosseis nimega „Haiglaravi andmestik (uus)“.

TEHIK poolt TAI-le edastatavate väljavõtete andmekoosseisud ja sagedus fikseeritakse TAI-TEHIK vahel sõlmitavas andmeedastuslepingus. Sõlmitava andmeedastuslepingu mustandversioon on leitav käesoleva taotluse lisast nr 5.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Annika Veimer
direktor

LISAD:

Lisa 1: EBIN_taatlus_TAI_2024.asice

Lisa 2: Otsus_TAI.asice

Lisa 3: 6-4370-2_16_10_2024_Valjaminev_kiri.asice

Lisa 4: Andmekoosseis.docx

Lisa 5: TAI_TEHIK_STAT_andmeedastusleping_draft.docx

Gettrin Kivisild
Gettrin.kivisild@tai.ee